

Telecomunicațiile în contextul economiei de piață românești

Conf.dr. Constanța PARTENIE, prof.dr. Victor CROITORU
Universitatea Politehnica București

Pledoaria noastră se bazează pe faptul că, în procesul înlăptuirii reformelor social-economice de tranziție la economia de piață și al aplicării Programului de Aderare a României la Uniunea Europeană, necesitatea modernizării rețelelor și serviciilor de telecomunicații reprezintă, alături de cea referitoare la educație și învățământ, o prioritate de urgență în ierarhia nevoilor sociale.

Cuvinte cheie: telecomunicații, reformă, infrastructură, rețele

După căderea "cortinei de fier", cea mai implacabilă barieră politică ce a separat Estul și Vestul planetei timp de aproape jumătate de secol, numeroase alte bariere, generate de decalajele economice, tind să acționeze atât de implacabil asupra acestei separări pentru încă cel puțin un sfert de secol. Acest pericol rezultă, în bună măsură, din inerțialitatea Estului și din încetineala cu care se rupe de vechile structuri și mentalități proprii economiei centralizate.

Fenomenul în sine, caracterizat de tactica "pașilor mărunți" ai reformelor economice, în care țările est-europene se angajează cu destulă prudență îndeosebi în ceea ce privește privatizarea, pare, la prima vedere, de neînțeles, pentru mulți observatori sau oameni de afaceri din Vest. Ei nu încetează să se mire cum de viteza de mișcare a deciziilor acționale, a afacerilor, a instituțiilor, a firmelor și a economiilor respective, în ansamblul lor, este atât de lentă.

Numeroși specialiști în sociologia tranziției sistemelor social-economice și politice consideră însă că, în situații de șoc, aceste sisteme social-economice au un comportament "metabolic", similar celui al sistemelor vii cu autoreglare. La schimbări bruște de parametri și context, ele își pierd o mare parte din elasticitatea de adaptare și reconfigurare a funcțiilor vectorilor de stare, devenind supra-inerțiale și opozite în raport cu tendința compunerii mișcării spre o nouă direcție sau traiectorie.

Potrivit acestei aserțiuni, dincolo de conotațiile sale subiective, politice, legislative și instituțional-birocratice (administrative), fiecare sistem economic are determinanții obiective, care se manifestă printr-o "rată

metabolică unică", concretizată în viteza proprie de operare acțională. Cu alte cuvinte, fiecare economie națională are propriul său "pas" caracteristic: de la viteza de acumulare a averii personale, la cea de creare a avuției naționale și de la viteza de circulație a fluxurilor economice (bunuri, servicii, capital, forță de muncă, informație) până la cea de negociere a tranzacțiilor de afaceri. Totul pare să poarte, într-o mai mică sau mai mare măsură, conform construcției teoretice respective, tușeul "local" al acestei "călcături", care dă creșterii și dezvoltării economice, în plan național, un anume socioritm inconfundabil.

Pe ansamblul sistemului economic, socioritmul este gândit ca fiind rezultanta capacității de autoreglare a vitezei optime de mișcare, similară celei din sistemul circular-motoriu al organismului uman.

Privite în această manieră, toate sistemele economice sunt alcătuite dintr-o multitudine de subsisteme, legate între ele printr-o rețea densă de circuite formale și informale, ce funcționează concertat, în interiorul și în exteriorul unei anumite scale de viteze. Acestea sunt dispuse gradual pe diferite trepte ale puterii de accelerație. La rândul său, sistemul își ordonează intensitatea efortului, în funcție de criteriile trecerii la limită, în condiții de incertitudine și risc, cum ar fi: supraviețuirea sau continuitatea funcțională, respectiv volumul consumului specific pe unitatea de efort, antrenat de rata așteptată de modificare a vectorilor de stare, pentru fiecare interval sau orizont de timp proiectat.

"Pasul" întregului sistem economic este gândit ca o componentă endogenă obiectivă și orientată exogen, sub forma compunerii

unei medii a ratelor de schimb, ce decurge din transferul reciproc de valori, energie, substanță și informație în și între diferitele sale părți componente. Un transfer forțat, prea accelerat sau, dimpotrivă, prea lent, poate afecta gradul de sinergie a sistemului, antrenând fenomene entropice. Reluând o sintagmă a lui Alvin Toffler, se poate afirma că intensitatea efortului de a frâna "rata metabolică" a mișcării (socio-ritmul) este tot atât de costisitoare pe cât este cea de a-l suprastimula.

În opinia noastră, socio-ritmul Estului este, în același timp, atât o problemă de învățare cât și una de exercițiu. Progresul se dobândește prin creșterea vitezei de mișcare economică, iar acest lucru se produce deopotrivă de voie și de nevoie. Ca atare, dacă Estul va continua să meargă în pas de promenadă cu restructurările sale social-economice riscă să intre total nepregătit în secolul următor și probabil abandonat de către FMI.

Repetând lecția corporatizării economiei nord-americane, lecția sindicalizării economiilor vest-europene și rămânând cu dezideratul de a deveni sisteme cu economie socială de piață, după modelul economiilor nord-europene, țările din Europa de Est par să fie preocupate mai mult de despachetarea modelelor socio-economice occidentale decât de proiectarea propriilor lor modele de dezvoltare. Ele pierd însă din vedere faptul că a învăța creativ din "lecțiile transferabile" ale istoriei înseamnă a evita să reproduci experiențe anterioare, care, deși bine motivate la vremea lor, ridică, totuși, anumite semne de întrebare pentru prezent și, mai ales, pentru viitor.

Desprinse brusc dintr-o traiectorie forțată de integrare economică centripetă, de tipul CAER-ului, țările est-europene se află acum în fața opțiunii pentru o strategie liberă de integrare economică centrifugă spre U.E. Această schimbare bruscă de direcție și de traiectorie a dezvoltării implică o accelerare extrem de puternică a vitezei prefacerilor socio-economice, politice, instituționale și moral-educaționale, în măsură să revitalizeze creșterea economiilor naționale.

"Pasul" economic trebuie, deci, grăbit. și acest lucru este posibil prin autodisciplinarea intereselor și educația socio-ritmului, șanse

construibile, ce reclamă, în egală măsură, creșterea vitezei de comunicare, precum și fluidizarea resurselor prin fertilizarea informației.

În acest context, modernizarea comunicațiilor, în general, și modernizarea serviciilor și rețelelor de telecomunicații, în special, trebuie să devină prioritatea "numărul unu" în ierarhia nevoilor sociale ale țărilor est-europene.

Referindu-se la această necesitate stringentă, diagnoza expertizării stării (tele)comunicațiilor din Estul continentului european este de-a dreptul alarmantă, judecând după rata aproape imperceptibilă a efortului național de (re)înnoire tehnică și tehnologică a acestui domeniu, ce se arată a fi hotărâtor în strategiile dezvoltării. "Serviciile și rețelele de (tele)comunicații din țările Europei de Est au devenit notorii prin tehnologiile lor depășite, managementul ineficient, lipsa sistemelor computerizate de transmisie și prelucrare a datelor și investițiile incredibil de mici" (Jim Chalmers - 1990). Toate acestea riscă să se transforme instantaneu într-o sursă de accentuare a situației de facto a decalajelor economice, care vor fi tot mai greu de recuperat, dacă Estul nu-și reconsideră urgent lista de priorități în procesul înfăptuirii reformelor. În plus, dacă țările est-europene urmăresc, în mod serios, să se înscrie într-o posibilă viitoare strategie de integrare paneuropeană, atunci, (tele)comunicațiile trebuie să fie pe primul loc, între toate prioritățile modernizării și investițiilor.

Raportându-ne la România, acest raționament este validat de o multitudine de motivații extrem de puternice ale protejării și amplificării intereselor naționale în raport cu noua direcție și traiectorie a dezvoltării țării în context european și mondial.

•În primul rând, în noile condiții, modernizarea infrastructurii comunicaționale devine pentru România domeniul fundamental al creșterii economice, permițându-i o racordare mai avantajoasă și mai durabilă la spațiul economic european și mondial.

•În al doilea rând, modernizarea rețelelor și serviciilor de telecomunicații îi oferă un plus de șanse în ceea ce privește deschiderea către

societatea informațională și tehnologiile de comunicare ale viitorului.

•În al treilea rând, modernizarea telecomunicațiilor și investiția în capitalul uman, respectiv în educație, reprezintă cea mai sigură investiție în economia viitorului. Dezvoltarea economiei suprasimbolice, marcată de angajarea unor strategii bazate pe valorificarea puterii cunoașterii și utilizarea extra-inteligenței, semnaleză deja că piatra de încercare a forței și vitalității fiecărei economii naționale o reprezintă gradul de fluidizare a informației și viteza de comunicare-conectare a decidenților, în toate domeniile de activitate social-umană. În acest sens, telecomunicațiile vor deveni cel mai eficient și ieftin mijloc de fluidizare a resurselor materiale și financiare.

Ritmul producției și distribuției, ca și circulația fluxurilor materiale, financiare și informaționale depind tot mai mult de schimbul simbolic, facilitat de către rețele integrate de telecomunicații. La rândul său, debitul fluxului informațional, dublat de accesul la stocul de bază al diferitelor arii sau câmpuri ale acestui flux, reprezintă o sursă de putere economică - *puterea cunoașterii* - care se manifestă în toate domeniile vieții și civilizației social-umane: tehnic, științific, cultural, educațional etc.

Rețelele integrate de telecomunicații sunt capabile să lege între ele companiile și filialele lor din întreaga lume, băncile, bursele de mărfuri și de valori existente pe mapamond, furnizorii și beneficiarii din cele mai îndepărtate colțuri ale planetei, producătorii și consumatorii de oriunde s-ar afla. Ele pun în contact, spre beneficiul reciproc, școlile, universitățile, bibliotecile, librăriile și casele de editură, institutele de cercetare și cele de informare și documentare; și, ceea ce este un avantaj cu totul excepțional, permit accesul la rețeaua Internet a tuturor celor interesați, persoane fizice și juridice, să dobândească informația de specialitate de care au nevoie sau să coopereze în plan informațional în cele mai diverse domenii ale cunoașterii. De asemenea, computerizarea transmisiunii, comutației și cea a prelucrării rapide a informației, prin intermediul software-ului încorporat în rețelele de

telecomunicații cu servicii adăugate, impune practicarea unui nou tip de organizare a afacerilor - *managementul organizațional*.

Am putea întări sistemul argumentelor noastre, subliniind faptul că orice tergiversare privind modernizarea infrastructurii comunicaționale și, în mod deosebit, a telecomunicațiilor denotă o atitudine contraproductivă și păgubitoare în raport cu interesele imediate și de durată ale economiei naționale. Aceasta, deoarece slaba dezvoltare a serviciilor și rețelelor de telecomunicații din România ține încă la distanță interesul multor investitori potențiali din Vest, deși atracția expansiunii lor pe piața românească este foarte mare.

Dacă ritmul prefacerilor sociale ale economiei de tranziție este o problemă de comportament macro-decizional, atunci se impune să se micșoreze intervalul de așteptare în succesiunea pașilor, iar aceasta reprezintă atât o chestiune de sincronizare a mișcării și de convergență a direcțiilor reformei cât și una de armonizare a corelațiilor decizionale la nivel micro și macroeconomic. Firește, aceste aspecte generează, în realitate, legături interactive mult mai complexe, dar pledoaria noastră este pentru a asigura o rată de viteză mai mare și pentru o accelerare a ritmului schimbării dinspre individ către societate și invers.

În concluzie, managementul serviciilor de telecomunicații din România va trebui să fie focalizat spre găsirea unor soluții de satisfacere a solicitărilor agenților economici și ale populației pentru aceste servicii, inclusiv spre modificarea raportului dintre sectorul public și privat în exploatarea rețelelor.

Bibliografie

- [1] Partenie C., *Reliability and Renewal in Transition to a Market Economy*, American - Romanian Academy of Arts and Sciences, 16th Annual Congress: "Romanian Traditions and Western Models in the 90's", Proceedings, Bucharest, 1991, pp. 3-6.
- [2] Partenie C., *Creativeness and Prediction in the Market Economy Transition Strategies*, Alternative Futures for Eastern Europe - A

Regional Conference, 1991, Sofia, Abstracts, pp. 6-7.

[3] Partenie C., *Strategii alternative privind restructurarea telecomunicațiilor în România*, Editura Tritonic, București, 1997.

[4] Partenie C., *Comportamentul firmelor din telecomunicații*, Tribuna Economică, nr. 16/1997, 18-19/1997.

[5] Partenie C., *Competiția monopolistică*, Tribuna Economică, nr. 21/1997.

[6] Partenie C., *Comportamente monopoliste și comportamente concurențiale în telecomunicații*, Tribuna Economică, nr. 23/1997.

[7] Partenie C., *Reglementări instituționale în telecomunicații*, Tribuna Economică, nr. 35-38/1997.